

چشم انداز جهانی صنعت شیمیایی در سال ۲۰۱۹

به نقل از موسسات کوفاس و اوپلرهرمس

مقدمه

از آنجا که بسیاری از محصولات شیمیایی در مراحل اولیه زنجیره تأمین مورد استفاده قرار می‌گیرند، می‌توان صنعت شیمیایی را یک فعالیت چرخه‌ای به حساب آورد که با تغییرات GDP کشورها ارتباط نزدیکی دارد. با این حال این موضوع به ویژه در زیربخش‌های پایین‌دستی مانند آرایشی یا تخصصی، کمتر مصداق دارد. به عنوان مثال شرکت‌های تخصصی شیمیایی مانند ARKEMA فرانسه، SOLVAY بلژیک یا EVONIK آلمان از عملکرد مالی قوی طی سالهای اخیر به ویژه ۲۰۱۸ برخوردار بوده‌اند. این شرکتها به دلیل بالاتر بودن توان قیمت‌گذاری در مقایسه با کاهش احتمالی حجم تولید، در حفظ حاشیه سود بالا موفق بوده‌اند. انتظار می‌رود این زمینه مناسب طی سال ۲۰۱۹ نیز ادامه یابد زیرا شرکت‌های تخصصی ناگزیر به سرمایه‌گذاری بالا در عرصه تحقیق و توسعه برای بازارهای اصلی خود مانند صنعت خودرو، ساختمان و الکترونیک می‌باشند. فروش جهانی صنعت شیمیایی در سال ۲۰۱۸ تقریباً ۴۰۰۰ میلیارد دلار برآورد گردیده که انتظار می‌رود در سال ۲۰۱۹ به دلیل کندی رشد اقتصاد جهانی، با روند بسیار کندتری افزایش یابد. با این وجود فشارهای رو به بالا در قیمت صنایع پایین‌دستی ممکن است حاشیه سود شرکت‌های شیمیایی تخصصی را، در صورت کنترل بهای نفتا، تقویت نماید. اما این امر لزوماً موجب تغییر چرخه شیمیایی در آینده نزدیک نخواهد شد.

مروری کلی بر صنعت

- بهبود حاشیه سود صنایع پایین‌دستی نسبت به صنایع بالادستی (پتروشیمی)
- ارزش کل بخش شیمیایی: ۴۰۰۰ میلیارد دلار
- ریسک سودآوری: متوسط؛ ریسک انحلال: ضعیف؛ ریسک بین‌المللی سازی: بالا
- کاهش سطح جهانی تولیدات صنعت به دلیل کاهش تقاضا
- تأثیر نسبی افزایش بهای مواد خام مانند اتیلن بر پلاستیک در مناطق مختلف جهان
- تحمیل هزینه‌های تحقیق و توسعه در حوزه فعالیت‌های تخصصی بر حاشیه سود
- منازعات شدید بر سر سهم بازار پتروشیمی

نقاط قوت

- نوآوری در بخش توأم با جذابیت برای مشتریان ثروتمند
- بازارهای نهایی بسیار متنوع و در نتیجه کم‌رنگ شدن تأثیر شوک‌های خارجی بر درآمد شرکت‌ها
- حاشیه سود قوی و فراهم‌نمودن امکان بیشتر برای سرمایه‌گذاری شرکت‌های شیمیایی (به

- ویژه آرایشی و تخصصی) در زمینه تحقیق و توسعه
- بهای کماکان پایین نهاده‌های اصلی تولید
- تقاضای قوی از سوی ایالات متحده
- وابستگی کمتر بخش‌های تخصصی صنعت به شرایط اقتصادی

نقاط ضعف

- ماهیت ادواری برخی از بازارهای مهم صنعت (مانند خودرو و ساختمان)
- سرمایه‌بری بالا و نیاز مبرم به سرمایه در گردش
- تصور ناخوشایند عموم از مسائل زیست‌محیطی این صنعت
- مشکلات فراوان ناشی از کاربرد مواد شیمیایی در کشاورزی
- وابستگی شدید عملکرد بخش‌های اصلی صنعت به چرخه اقتصاد جهانی
- مزاد ظرفیت چین در بعضی بخش‌ها
- افزایش ظرفیت تولید اتیلن

زیربخش‌ها

- **شیمیایی بالادستی:** با توجه به استفاده تولیدات این بخش در پایین زنجیره تأمین، این بخش ارتباط نزدیکی با چرخه تولیدات صنعتی دارد؛ مانند محصولات پتروشیمی در تولید پلاستیک.
- **صابون، شوینده، آرایشی:** به شدت وابسته به روند هزینه مصرف‌کنندگان در سطح جهان
- **مواد شیمیایی مورد استفاده در کشاورزی:** وابستگی شدید فروش آن به قدرت خرید کشاورزان

ارزیابی ریسک

با افزایش بهای نهاده‌های اصلی تولیدات شیمیایی (گاز طبیعی، نفتا) در طول سال ۲۰۱۸، حاشیه سود صنعت کاهش یافت. این در حالی است که قیمت نفتا به پایین‌ترین سطح قیمتی خود در هشت سال گذشته رسیده است. کاهش نسبی قیمت مواد اولیه اصلی یعنی نفتا، فرصت مناسبی را برای تولیدکنندگان اروپایی فراهم می‌آورد. با توجه به وابستگی صنعت شیمیایی به تغییرات چرخه اقتصادی، فعالیت آن رو به افزایش بوده، اما انتظار می‌رود به دلیل کاهش رشد اقتصادی در اکثر مناطق جهان، روند آن آهسته‌تر گردد.

منطقه	آمریکای لاتین	آمریکای شمالی	اروپای مرکزی و شرقی	اروپای غربی	آسیا	خاورمیانه و ترکیه
ریسک ☆	زیاد	کم	متوسط	متوسط	متوسط	متوسط

☆ درجات مختلف ریسک شامل چهار درجه کم، متوسط، زیاد و بسیار زیاد می‌باشد.

تقاضا

انتظار می‌رود تقاضای جهانی محصولات شیمیایی در سال ۲۰۱۹ افزایش یابد، هرچند به دلیل کاهش اندک چشم‌انداز رشد اقتصاد جهانی، با روند کندتری پیش خواهد رفت.

در اروپای غربی، فعالیت صنعت به دلیل متوسط رشد اقتصادی پیش‌بینی شده (۱/۹ درصد در سال ۲۰۱۹ نسبت به ۲/۲ درصد سال ۲۰۱۸) با روند آرامی افزایش خواهد یافت. در پایان آگوست ۲۰۱۸ گردش مالی این صنعت در اروپا ۴٪ رشد نسبت به سال قبل را (در مقایسه با ۷٪ سال گذشته) تجربه نمود. با این وجود، اغلب زیربخش‌های صنعت همچنان از رشد پایداری برخوردار خواهند بود که این امر، مرهون بخش خودرو-علیرغم چالش‌های این بخش- می‌باشد.

با وجود پیش‌بینی کوفاس از کاهش رشد اقتصادی ایالات متحده به ۲/۳٪ (نسبت به ۲/۹٪ در سال ۲۰۱۸)، تقاضای آمریکای شمالی برای محصولات شیمیایی در سال ۲۰۱۹ همچنان افزایش خواهد یافت. فروش خودرو و فعالیت‌های ساختمانی در ایالات متحده تأثیر منفی بر تقاضای این صنعت خواهد داشت. در نتیجه افزایش نرخ‌های بهره، بالارفتن بهای خودرو و شرایط اعتباری نامطلوب، فروش وسایل نقلیه سبک جدید احتمالاً کاهش یک درصدی را در سال ۲۰۱۹ تجربه خواهد کرد. به علاوه سازندگان مسکن نسبت به دسترسی به زمین، افزایش هزینه نهاده‌ها و به طور کلی کاهش توان مالی خود نگران هستند. انتظار می‌رود بانک مرکزی آمریکا همچنان به افزایش نرخ‌های بهره در سال ۲۰۱۹ ادامه دهد و با وارد آمدن فشار بیشتر بر خریداران خودرو و مسکن، موجب کاهش چشم‌انداز رشد صنعت شیمیایی گردد.

در چین کاهش رشد GDP در سال ۲۰۱۹ (۶/۲٪) در مقایسه با سال ۲۰۱۸ (۶/۶٪) احتمالاً موجب محدود شدن تقاضای محصولات شیمیایی در سال ۲۰۱۹ خواهد شد. بر اساس برآورد بانک تسویه حساب‌های بین‌المللی^۱، بدهی بخش خصوصی در این کشور در پایان مارس ۲۰۱۸ به ۲۶۱ درصد GDP بالغ گردید. بخش ساختمان از این قاعده مستثنی نبوده و با کاهش فعالیت در سال ۲۰۱۹ روبروست. به علاوه بر اساس واحد بررسی پرداخت‌های چین موسسه کوفاس، این بخش با بالاترین نسبت دیون معوق بلندمدت (بیش از ۲٪ گردش مالی) روبروست. بخش خودرو یکی دیگر از مشتریان مهم صنعت شیمیایی در چین است که با وجود کندشدن آهنگ فروش وسایل نقلیه، عملکرد آن تضعیف شده و در پایان سپتامبر ۲۰۱۸ تنها با ۰/۶ درصد (در مقایسه با رقم ۴/۴۶٪ سال گذشته) رشد مواجه گردید. شاخص مدیریت خرید تولیدات بازار چین^۲ (نشان‌دهنده فعالیت کارخانه‌های چین) در پایان سپتامبر ۲۰۱۸ حاکی از توقف رشد سفارشات به دلیل کاهش سفارشات صادراتی است.

¹ Bank for International Settlements (BIS)

² The Caixin/Markit Manufacturing Purchasing Managers' Index (indicating China factories activities)

عرضه

تغییر بهای نفت خام و گاز طبیعی به ویژه روند فزاینده آنها می‌تواند بر حاشیه سود تولیدکنندگان شیمیایی اثر گذارد.

کاهش رشد اقتصادی اروپا (۱/۹٪ در سال ۲۰۱۹ نسبت به ۲/۱ درصد سال ۲۰۱۸) و متوسط بهای انتظاری نفت برنت در سال ۲۰۱۹ (۷۵ دلار به ازای هر بشکه) می‌تواند اثرات نامطلوبی بر حاشیه سود شرکت‌های شیمیایی بر جای گذارد. متوسط ماهانه بهای نفتا در پایان سپتامبر ۲۰۱۸ نسبت به ابتدای همین سال، ۱۷٪ افزایش (۶۷۵ دلار در هر تن در مقایسه با ۵۷۶ دلار در هر تن) یافته است. قیمت نفتا که از نفت مشتق می‌گردد، به شدت به قیمت نفت وابسته بوده و به طور گسترده‌ای در صنایع پتروشیمی اروپا مورد استفاده قرار می‌گیرد. حاشیه سود خالص تولید کنندگان شیمیایی اروپا در سال ۲۰۱۸ به ۸/۵ درصد (نسبت به ۷/۷٪ سال گذشته) رسیده است. البته شرکت‌های پتروشیمی با توجه به افزایش حاشیه سود ناشی از بهای اندک مواد اولیه مانند نفتا، عملکرد بهتری نسبت به هم‌تایان خود در بخش شیمیایی تخصصی داشته‌اند. علاوه بر این، نوسان شدید بهای نفت که به نوسانات بیشتر قیمت نفتا منجر می‌شود، فعالیت شرکت‌های شیمیایی را با پیچیدگی و ریسک بیشتری مواجه می‌سازد.

بعید به نظر می‌رسد که تقاضای داخلی ایالات متحده در سال ۲۰۱۹ بتواند فرصتی را برای تولیدکنندگانی فراهم آورد که از اتان استفاده می‌کنند، زیرا آنها توان رقابت‌پذیری خود در مقابل شرکت‌های استفاده کننده از نفتا را از دست می‌دهند. تولیدکنندگان پتروشیمی ایالات متحده بخشی از توان رقابت‌پذیری خود در برابر تولیدکنندگان اروپایی را به دلیل دسترسی فراوان آنها به اتان ارزان هیدروکربن‌های شیل از دست می‌دهند. علاوه بر این افزایش ظرفیت تولید اتیلن به دلیل فراوانی گاز شیل در ایالات متحده، فشارهایی را برای یافتن خریداران در آن سوی مرزها به ویژه چین وارد می‌آورد. همچنین جنگ تجاری موجود و اعمال تعرفه‌هایی بین ۵٪ تا ۲۵٪ بر اکثر محصولات وابسته به اتیلن از سوی چین نیز تاثیر زیادی بر محصولات شیمیایی بر جای خواهد گذاشت. به این ترتیب، محصولات اتیلنی ایالات متحده جهت سایر مناطق مانند اروپا، آمریکای لاتین یا جنوب آسیا صادر خواهد شد، زیرا تجار چینی بیشتر نیازهای خود را از خاورمیانه یا سنگاپور خریداری می‌کنند.

در پایان سپتامبر ۲۰۱۸ تولیدات شیمیایی چین ۱/۹ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل کاهش یافت. بر اساس پیش‌بینی کوفاس نرخ رشد اقتصادی چین از ۶/۶ درصد در سال ۲۰۱۸ به ۶/۲ درصد در سال ۲۰۱۹ کاهش خواهد یافت. حاشیه سود خالص شرکت‌های چینی نیز با رقمی همچنان کمتر از هم‌تایان اروپایی به ۷/۳ درصد در سال ۲۰۱۸ (نسبت به ۷/۶ درصد سال گذشته) خواهد رسید. مزاد ظرفیت در بسیاری از زیربخش‌ها، باعث اختلال در سودآوری آنها می‌گردد. این مسئله برای بخش پلی‌اتیلن (PVC) با نرخ ۶۰ درصدی استفاده از ظرفیت و همچنین متانول مصداق دارد. در میان‌مدت، افزایش ظرفیت تولید در اولفین‌های به‌دست آمده از زغال‌سنگ می‌تواند کماکان سودآوری تولیدکنندگان را مختل سازد. به علاوه، استفاده از این فناوری مستلزم صرف میزان قابل توجهی از آب

و سرمایه بوده و از همه مهمتر، دارای اثرات جدی زیست‌محیطی است که یکی از مشکلات مهم در چین به شمار می‌آید. با این حال، به نظر می‌رسد مقامات مرکزی برنامه پیشین خود برای ترویج این نوع فناوری را با توجه به اثرات آلاینده‌گی آن لغو نمایند.